

Lainsäädännön arviointineuvosto

Lausunto Dnro: VN/12197/2020-VNK-2

18.6.2020

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle maatalouspolitiikan uudistamista koskevista ehdotuksista (U 73/2018 vp) ja sitä koskevista jatkokirjelmistä (UJ 5/2019 vp) ja (UJ 4/2020 vp)

EU:n maatalouspolitiikan uudistamista koskevat U-kirjelmät ovat informatiivisia, ja niissä on selostettu komission tavoitteet ja esitykset EU:n maatalouspolitiikan uudistamiseksi sekä neuvottelujen eteneminen. U-kirjelmissä on kuvattu hyvin esitysten myönteiset ja kielteiset seikat Suomelle. Esitysten vaikutuksia on arvioitu kattavasti, ja niitä on tarkennettu neuvottelujen edetessä. Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että esitysten keskeisimmät vaikutukset maatalousyrittäjille ja viranomaisille on tunnistettu hyvin jo tässä vaiheessa neuvotteluja. Lisäksi on käsitelty vaikutuksia ympäristöön ja maaseutuun. Kokonaisuutena kirjelmistä saa hyvän käsityksen esityksistä, Suomelle olennaisista asioista ja keskeisistä vaikutuksista. Neuvostolla on kuitenkin joitakin kehittämisehdotuksia jatkovalmisteluun.

- i) Kirjelmien informatiivisuudesta huolimatta niiden perusteella voi olla vaikea ymmärtää, miten merkittävästi EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa uudistetaan. Jatkossa tulisi verrata nykyistä ja uutta järjestelmää, jolloin kokonaisuus hahmottuisi paremmin. Kirjelmissä on ymmärrettävästi selitetty yksittäisiä esityksiä, mutta ei-asiantuntijan on vaikea ymmärtää uudistuksen kokonaisuutta. Kirjelmien alussa tulisi olla lyhyt kokoava selostus merkittävimmistä muutoksista ja niiden vaikutuksista Suomelle. Merkittävimmät muutokset lienevät taloudelliset vaikutukset, ilmasto- ja ympäristövaikutukset ja hallinnollista taakkaa koskevat muutokset.
- ii) Ehdotettu ympäristö- ja ilmastotukien kokonaisuus on varsin monimutkainen. Arviointineuvosto katsoo, että ympäristötukien pakollisuuden ja vapaaehtoisuuden kokonaisuutta tulisi jatkossa selventää esimerkkien avulla. Millaisia ilmasto- ja ympäristötoimia maatalousyrittäjä voi valita vapaaehtoisesti ja mihin on pakko sitoutua?
- iii) Ympäristötuen oikea kohdentaminen on tärkeää ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja esimerkiksi vesistöjen kuormittamisen vähentämiseksi. Jatkossa neuvottelujen edetessä tulisi arvioida, millaisia mahdollisuuksia ja välineitä maatalouspolitiikan uudistaminen antaa kotimaisiin ympäristö- ja ilmastohaasteisiin.
- iv) Kirjelmissä on arvioitu vaikutuksia maatalousyrittäjille, viranomaisille, ympäristölle ja maaseudulle. Nämä ovatkin uudistuksen keskeiset kohderyhmät. Elintarviketeollisuuden, kaupan ja kuluttajan asemaa tulisi jatkossa arvioida neuvottelujen edetessä.

1 U-kirjelmän ja U-jatkokirjelmien keskeinen sisältö

EU:n maatalouspolitiikan uudistamista käsitellään U-kirjelmässä (U 73/2018) ja U-jatkokirjelmissä (UJ 5/2019 vp) ja (UJ 4/2020 vp). Kirjelmissä kuvataan Euroopan unionin komission yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uudistamista koskevaa kolmea asetusehdotusta ja niiden käsittelyä. Komission

tavoitteena on älykkäämmän ja kriisinkestävämmän maataloussektorin kehittäminen, EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteita edistävien ympäristö- ja ilmastotoimenpiteiden vahvistaminen ja maaseudun sosioekonomisen tilan vahvistaminen. Lisäksi komissio esitti yhdeksää erillistavoitetta.

Komissio ehdotti useita yksityiskohtaisia muutoksia nykyiseen EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Tärkeimpiä esityksiä olivat mm. seuraavat:

- Jäsenvaltioille annettaisiin suurempi rooli politiikan muotoilemisessa läheisyysperiaatteen mukaisesti. Jäsenmaat vastaisivat enemmän tukijärjestelmien sisällöstä, seurannasta, valvonnasta ja seuraamuksista.
- Suorien tukien määrää vähennetään asteittain 60 000 eurosta ylöspäin ja 100 000 euroa on suorien tukien maksimimäärä. Tukia lisättäisiin pienille ja keskisuurille tiloille.
- Ilmasto- ja ympäristösidonnaisia tukia tulisi lisää. Näitä tukia ehdotetaan sijoitettavaksi maaseudun kehittämistukien (ns. II pilari) lisäksi myös markkina- ja tilatukiin (ns. I pilariin).
- Jäsenvaltioiden on perustettava yhdenmukainen hallinto- ja valvontajärjestelmä.
- Tuotantoon sidottuja tukia saisi edelleen käyttää tulevaisuudessa.

2 Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Uudistuksen taustaa on selostettu lyhyesti U-kirjelmissä, mutta uudistuksen tavoitteita ja keskeisiä esityksiä on sen sijaan käsitelty melko yksityiskohtaisesti. Lisäksi U-kirjelmissä on selostettu ehdotusten vaikutukset Suomelle, oikeusperusta, Ahvenanmaan toimivalta, ehdotusten kansallinen käsittely ja käsittely Euroopan unionissa sekä tuotu esiin Valtioneuvoston kanta. U-jatkokirjelmissä on kuvattu neuvottelujen etenemistä ja tarkennettu Suomen kantoja ja vaikutusarvioita muutosehdotusten perusteella.

Arviointineuvosto katsoo, että U-kirjelmä ja U-jatkokirjelmät muodostavat tiiviin ja informatiivisen kokonaisuuden. Komission asetusehdotukset ja niihin liittyvät taustamateriaalit muodostavat laajan kokonaisuuden, mutta U-kirjelmät tiivistävät hyvin keskeiset asiat.

Kirjelmien perusteella maatalouspolitiikan uudistaminen on Suomelle maataloussektorille merkityksellinen asia. Suomen kannattamat esitykset ja toisaalta ongelmalliset ehdotukset on käsitelty. Uudistus sallisi esimerkiksi kansallisen joustavuuden, ottaisi huomioon pohjoisen ja etelän tukialueet ja mahdollistaisi tuotantoon sidottujen tukien käyttämisen jatkossa. Toisaalta tukileikkausten kohdentuminen etenkin II pilarin tukiin, tukijärjestelmän monimutkaistuminen ilmasto- ja ympäristötukien osalta ja suorien tukien tukikatto aiheuttavat Suomelle hankaluuksia.

Arviointineuvoston pitää myönteisenä, että kirjelmissä on tuotu esiin esitysten kansallinen merkitys. Kirjelmissä on kuvattu yksityiskohtaisesti esitysten myönteiset ja kielteiset seikat. U-kirjelmässä, joka on annettu pian komission esitysten antamiseen jälkeen, on analysoitu jo varsin tarkasti esitysten merkitys Suomen maataloussektorille.

Kirjelmien informatiivisuudesta huolimatta niiden perusteella voi olla vaikea ymmärtää, miten merkittävästi EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa uudistetaan. Muutoksia on määrällisesti melko paljon, eikä yhteinen maatalouspolitiikka vaikuttaisi ainakaan yksinkertaistuvan muutosten myötä. Toisaalta politiikan rakenne (I ja II pilarit) pysyy ennallaan, eivätkä tuki-instrumentteihin tehdyt muutokset ole erityisen suuria.

Arviointineuvosto pitää ymmärrettävänä, että EU:n yhteisen maatalouspolitiikan nykytilan kokonaisuutta ei ole mahdollista eikä mielekästä yrittää kuvata kirjelmässä, joissa on tarkoitus tiiviisti informoida eduskuntaa keskeisesti asioista. Ohjeistus eduskunnan ja valtioneuvoston yhteistoiminnasta EU-asioiden käsittelyssä ei myöskään sisällä vaatimusta nykytilan kuvaamiseksi.¹ Jatkossa tulisi kuitenkin verrata nykyistä ja uutta järjestelmää edes pääpiirteittäin, jotta kokonaisuus hahmottuisi paremmin. Esimerkiksi tukipolitiikan rakenteen (pilarit), niiden keskeisen sisällön ja tukien euromääräisen jakautumisen voisi lyhyesti esitellä sekä niitä koskevat keskeiset muutokset.

Kirjelmät ovat ymmärrettävästi kirjoitettu, ja niissä on pääsääntöisesti selostettu erityistermit, mikä on myönteistä. Asiaa tuntemattomalla uudistuksen kokonaisuus ja merkitys ovat kuitenkin vaikeasti hahmotettavissa.

Arviointineuvosto katsoo, että uudistuksen keskeisimmät kohdat ja Suomen kannalta olennaisimmat asiat on kirjoitettava selkeästi auki, jotta myös ei-asiantuntijat pystyvät ymmärtämään keskeisen sisällön. Tässä on onnistuttu kohtalaisen hyvin. Kirjelmien alussa tulisi olla lyhyt kokoava selostus merkittävimmistä muutoksista ja niiden vaikutuksista Suomelle. Merkittävimmät muutokset lienevät taloudelliset vaikutukset, ilmasto- ja ympäristövaikutukset ja hallinnollista taakkaa koskevat muutokset.

Arviointineuvosto katsoo, että havainnolliset kuvat ja taulukot olisivat hyödyllisiä monimutkaisen tukipolitiikan hahmottamiseksi.

2.2 Esityksen vaikutukset maatalousyrittäjille

U-kirjelmien mukaan Suomelle ehdotetaan 3 179 miljoonan euron rahoitusta suoriin tukiin ja 1 816 miljoonan euron rahoitusta maaseudun kehittämiseen (kiintein hinnoin) vuosille 2021-2027. Tämä tarkoittaisi yhteensä 1 173 miljoonan euron tukileikkausta nykykauden rahoitukseen verrattuna. Vuositasolla tuet alenisivat 186 miljoonaa euroa. Tukien alentuminen kohdentuisi etenkin maaseudun kehittämisrahoitukseen.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että komission ehdotusten kokonaisvaikutuksia on arvioitu euromääräisinä. Tukien alentumisen määrää on myös verrattu Luonnonvarakeskuksen laskemaan yrittäjätuloon, joka on viime vuosina jäänyt noin 500 miljoonaan euroon vuodessa, mikä havainnollistaa muutoksen mittaluokkaa.

Kirjelmien perusteella tukien alentaminen ja 100 000 euron tukikatto heikentäisi etenkin suurien tilojen kannattavuutta, mutta AB-alueella se vaikuttaisi kielteisesti jo keskisuurilla nauta-, lypsykarja, lammas- ja vuohitiloilla. Uudelleenjakotuki parantaisi pienten ja keskisuurten tilojen kannattavuutta.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että kirjelmässä on kyetty tunnistamaan ne tilat ja alueet, joille uudistuksen vaikutukset olisivat haitallisimmat. Neuvottelujen ja esitysten täsmentyessä tulisi arvioida suuntaa-antavasti, mitä mittaluokkaa euromääräiset vaikutukset olisivat tukien menettäville ja puolestaan niille, joille tukieuroja kohdentuisi enemmän.

Kirjelmien perusteella komission esittämät ilmasto- ja ympäristötoimet ovat osin pakollisia ja osin vapaaehtoisia. Ns. ehdollisuuden järjestelmä on pakollinen, johon sekä maatalousyrittäjät että jäsenvaltiot sitoutuvat tukien täysimääräisen saamisen ehtona. Jäsenvaltiolle pakollisia, mutta maata-

¹ Ohjeistuksessa Eduskunnan ja valtioneuvoston yhteistoiminta Euroopan unionin asioiden kansallisessa valmistelusta (Oikeusministeriö 57/2011) korostetaan etenkin sitä, että valtioneuvostoneduskunnalle antama informaatio on riittävää, ajantasaista ja oikea-aikaista valmisteluprosessin kaikissa vaiheissa, jotta varmistetaan eduskunnan vaikutusmahdollisuudet.

lousyrittäjille vapaaehtoisia, toimia olisivat sekä I pilarin ns. ekojärjestelmä että II pilarin maatalouden ympäristötoimenpiteet, jotka menevät ehdollisuutta pidemmälle. Vapaaehtoisista toimista maksetaan viljelijälle erillinen korvaus ympäristötoimenpiteen aiheuttamasta tulonmenetyksestä. Esimerkiksi ekojärjestelmän tukea myönnettäisiin vain sen toimenpiteisiin sitoutuneille viljelijöille, mikä vähentäisi kaikkien tukea hakeneiden viljelijöiden saamaa suorien tukien perustulotukea. Tilannetta mutkistaa osaltaan se, että ehdollisuuden uudet vaatimukset ovat osin sellaisia, jotka kuuluvat nykyisin joko I pilarin viherryttämistukeen tai II pilarin vapaaehtoiseen ympäristökorvaukseen, jonka lisäkustannukset on korvattu maatalousyrittäjille. Jatkossa näitä kustannuksia ei siis enää korvattaisi maatalousyrittäjille.

Arviointineuvosto katsoo, että ehdotettu ympäristö- ja ilmastotukien kokonaisuus on varsin monimutkainen. Ympäristötukien pakollisuuden ja vapaaehtoisuuden kokonaisuutta tulisi jatkossa selvittää esimerkkien avulla. Millaisia ilmasto- ja ympäristötoimia maatalousyrittäjä voi valita vapaaehtoisesti ja mihin on pakko sitoutua?

Arviointineuvoston näkemyksen mukaan ympäristötoimien kompensatio tulee ottaa huomioon myös tukien kokonaislaskelmissa. Jos tuki on kompensatiota ympäristötoimenpiteen aiheuttamasta tulonmenetyksestä, ei se ole tuen menetys. Tätä asiaa tulisi selvittää Suomelle suunnattujen tukien kokonaislaskelmassa.

Arviointineuvosto kiinnittää huomiota, että ympäristötuilla on ollut erilainen taloudellinen merkitys maatalousyrittäjille tuotantosuunnittain.² Maatalousyrittäjien kannustimia osallistua ympäristötoimiin tulisi pohtia vähintään yleisellä tasolla neuvottelujen edetessä.

U-kirjelmien perusteella jäsenvaltion maaseuturahoituksen täyden rahoituksen saamisen ehtona olisi, että vuonna 2025 tulisi saavuttaa vähintään 90 prosentin taso ilmastoon ja ympäristötavoitteiden tulosindikaattoreissa.

Arviointineuvosto katsoo, että U-kirjelmien perusteella jää epäselväksi, otetaanko maiden lähtötaso huomioon ilmasto- ja ympäristötavoitteita ja indikaattoreita asetettaessa. Millaiseen asemaan järjestelmä asettaa suomalaiset maatalousyrittäjät, joista suurin osa on jo sitoutunut II pilarin maatalouden ympäristökorvaukseen?

Kirjelmissä on käsitelty myös maatalousyrittäjien hallinnollista taakkaa. Tukioikeuksista luopuminen keventäisi taakkaa, mutta ilmasto- ja ympäristöehtojen täyttäminen sekä työvoimakustannusten laskemisen lisäksi taakkaa. Maatalousyrittäjien pinta-ala- ja eläinperusteisten toimenpiteiden valvonta- ja seuraamusjärjestelmä on jatkossa pitkälti jäsenvaltion päätettävissä. Tämä mahdollistaisi paremmin esimerkiksi inhimillisten erehdysten huomioimisen, mikä olisi maatalousyrittäjien kannalta myönteistä. Teknologian kehittyminen voi korvata osin paperimuotoisen hakuprosessin.

2.3 Vaikutukset kuluttajille ja yrityksille

U-kirjelmissä on arvoitu vaikutuksia maatalousyrittäjille, viranomaisille, ympäristölle ja maaseudulle. Nämä ovatkin uudistuksen keskeiset kohderyhmät.

² Luonnonvarakeskuksen mukaan ympäristökorvauksen taloudellinen merkitys on pienentynyt tilojen tulonmuodostuksessa ja vaihtelee tuotantosuunnittain. Esimerkiksi sikatiloilla noin 2 % ja siipikarjatililla vain noin 1 % tuloista muodostuu ympäristötuista, minkä vuoksi osa tiloista jättäytyneet ympäristökorvauksen ja siten tehokkaan ympäristöohjauksen ulkopuolelle. (Hyvönen, T., Heliölä, J., Koikkalainen, K., Kuussaari, M., Lemola, R., Miettinen, A., Rankinen, K., Regina, K. & Turtola, E. 2020. Maatalouden ympäristötoimenpiteiden ympäristö- ja kustannustehokkuus (MYTTEHO): loppuraportti. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 12/2020. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 76 s).

Arviointineuvoston näkemyksen mukaan elintarviketeollisuuden, kaupan ja kuluttajan asemaa voisi lyhyesti arvioida jatkossa neuvottelujen edetessä ja esitysten täsmentyessä.

2.4 Viranomaisvaikutukset

Komission esitykset aiheuttaisivat viranomaisille merkittäviä muutoksia. Esimerkiksi YMP:n strategia-suunnitelman laatiminen, ns. pakollinen monitorointi nykyisen valvontajärjestelmän lisäksi, tosiasiallisen viljelijän toteaminen, tukien alentamiseen liittyvä työvoimakustannusten laskentamalli ja suorien tukien ilmasto- ja ympäristöjärjestelmän toimeenpano aiheuttavat hallinnollista taakkaa. Tukien ehdollisuus puolestaan yksinkertaistaisi hallintoa, sillä kaksi nykyistä järjestelmää, täydentävä ehdot ja viherryttämistuki, saataisiin korvattua yhdellä. Samoin tukioikeuksista luopuminen keventäisi hallinnon taakkaa.

Neuvoston käymissä neuvotteluissa on haluttu joustavoittaa komission esityksiä mm. hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Kirjelmissä on käsitelty monia tällaisia esimerkkejä ja arvioitu niiden vaikutuksia. Joitakin vaikutuksia on myös arvioitu euromääräisesti.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että uudistuksen viranomaisvaikutuksia on pohdittu monipuolisesti. Viranomaisvaikutuksista saa U-kirjelmien perusteella hyvän yleiskäsityksen jo tässä vaiheessa neuvotteluja. Jatkossa euromääräisiä vaikutuksia voisi selvittää tarkemmin.

2.5 Ilmasto- ja ympäristövaikutukset

Kirjelmien perusteella esitysten ilmasto- ja ympäristövaikutukset ovat enimmäkseen myönteisiä. Tuojien ehdollisuus sisältää nykyistä enemmän ilmasto- ja ympäristövaatimuksia. Esitykset vähentäisivät kasvihuonepäästöjä, parantaisivat maaperän laatua, vähentäisivät ravinnehuuhtoutumia ja lisääisivät luonnon monimuotoisuutta. Kirjelmissä on kuitenkin tuotu esiin, että esimerkiksi viljely ilman maanmuokkausta lisää liukoisien fosforin huuhtoutumisriskiä vesistöihin pitkällä aikavälillä. Kirjelmien mukaan 90 % suomalaisista viljelijöistä on jo sitoutunut ympäristökorvausjärjestelmään.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että kirjelmässä on tuotu esiin suomalaisia olosuhteita esimerkiksi maanmuokkauksen ja eroosion osalta. Ilmasto- ja ympäristötoimenpiteiden hyötyjä ja niistä aiheutuvia ongelmia on myös kuvattu hyvin.

Arviointineuvosto katsoo, että esitetty ympäristö- ja ilmastotoimien kokonaisuus on hajanainen ja vaikeasti hahmotettava. Jatkossa neuvottelujen edetessä tulisi tämä huomioon ottaen selvittää ja arvioida uudistusten vaikutuksia ekologiseen kestävyyteen, jota myös pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa korostetaan.

Arviointineuvosto kiinnittää huomiota, että ympäristöohjelmilla on saatu viime vuosina aikaan myönteisiä ympäristövaikutuksia. Toisaalta Suomella on edelleen parannettavaa esimerkiksi joidenkin alueiden vesistöjen ravinnepäästöissä.³ Neuvottelujen edetessä tulisi arvioida, pystytäänkö EU:n uudella politiikalla vastaamaan maatalouden suomalaisiin ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin.

³ Luonnonvarakeskus arvioi hiljattain maatalouden ympäristötoimenpiteiden ympäristö- ja kustannustehokkuutta. Ympäristöohjelmien arvion loppuraportin mukaan maatalouden aiheuttama vesistökuormitus on hienoisessa laskussa lukuun ottamatta Saaristomeren ja Merenkurkun valuma-alueita. Luonnon monimuotoisuustavoitteiden osalta ympäristökorvaus on pääosin onnistunut. Kaikki toimenpiteet, jotka lisäävät monivuotisten nurmien viljelyä, arvioitiin puolestaan parhaiksi maaperän kasvukunnon kannalta.

Luonnonvarakeskuksen loppuraportti sisälsi joitakin suosituksia. Toimenpiteiden tarkempi kohdentaminen olisi järkevää päästövähennysten kustannustehokkuuden parantamiseksi. Loppuraportissa kiinnitettiin huomiota siihen, että suojavyöhykkeiden kohdentaminen vesistöjen varsille on tärkeää. Tasaisille pelloille sijoitetut suojavyöhykkeet ovat kalliita ja tehottomia. Suojavyöhykkeitä tulisi perustaa Etelä-Suomen kaltevimmille pelloille olemassa olevien suojavyöhykesuunnitelmien mukaisesti. Ilmaston suojelemiseksi eteläisessä Suomessa

2.6 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Kirjelmissä on todettu, että esitykset parantavat maaseudun toimintaympäristöä. Laajakaistayhteydet ja digitalisaation edistäminen lisäävät maaseudun elinvoimaisuutta. Jäsenvaltioiden on mahdollista vahvistaa maaseudun elinvoimaisuutta Leader-toiminnalla.

Mikrobilääkeresistenssin kehittyminen on vakava terveydellinen ongelma. Komission tavoitteena on, että EU:n maatalouden reagointikyky paranee ravintoa ja terveyttä koskeviin yhteiskunnan vaatimuksiin. Eräänä indikaattorina on antibioottien käytön rajoittaminen maataloudessa siten, että antibioottien myyntiä ja niiden käyttöä seurataan elintarviketuotantoeläimissä. Myös U-kirjelmissä on mainittu, että eläinten hyvinvointisitoumuksilla voitaisiin vastustaa mikrobilääkeresistenssiä.

Arviointineuvosto katsoo, että neuvottelujen edetessä tulisi arvioida, miten merkittäviä vaikutuksia edellä mainituilla toimenpiteillä voi olla mikrobilääkeresistenssin vastustamiseen.

3 Muut asiat

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu yhteisen maatalouspolitiikan uudistusta koskevasta U-kirjelmästä (UJ 73/2018) sekä asiaa koskevista U-jatkokirjelmistä (UJ 5/2019 ja UJ 4/2020), jotka maa- ja metsätalousministeriö on antanut eduskunnalle. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että kirjelmien perusteella saa hyvän käsityksen esityksistä, Suomelle olennaisista asioista ja keskeisistä vaikutuksista. Edellä esitetyt kehittämissuhteet tulee ottaa huomioon asian jatkovalmistelussa.

Helsingissä 18. kesäkuuta 2020

Leila Kostainen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Meri Virolainen

Arviointineuvoston, arviointineuvoston sihteeri

---

turvepellot tulisi saada kokonaan monivuotiseen viljelyyn, samoin monivuotiset ympäristönurmet että luonnonhoitopellot tukisivat tätä tavoitetta. Maaperän kasvukunnon osalta ympäristökorvaus voisi edistää esimerkiksi erilaisten nurmien liittämistä kaikkien peltojen viljelykiertoon. (Hyvönen, T., Heliölä, J., Koikkalainen, K., Kuussaari, M., Lemola, R., Miettinen, A., Rankinen, K., Regina, K. & Turtola, E. 2020. Maatalouden ympäristötoimenpiteiden ympäristö- ja kustannustehokkuus (MYTTEHO): loppuraportti. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 12/2020. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 76 s).